TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2018 m. sausio 17 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Finansų sistemos naudojimo pinigų plovimo ir teroristų finansavimo tikslais prevencija – Direktyva 2005/60/EB – Taikymo sritis – 2 straipsnio 1 dalies 3 punkto c papunktis ir 3 straipsnio 7 punkto a papunktis – Įmonės veiklos tikslas parduoti į įmonių registrą įtrauktas komercines bendroves, įsteigtas vien tam, kad būtų parduotos – Pardavimas perleidžiant įmonės turimas iš anksto įsteigtos bendrovės akcijas“

Byloje C-676/16

dėl *Nejvyšší správní soud* (Aukščiausiasis administracinis teismas, Čekijos Respublika) 2016 m. gruodžio 2 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2016 m. gruodžio 27 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

CORPORATE COMPANIES s.r.o.

prieš

Ministerstvo financí ČR

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė R. Silva de Lapuerta (pranešėja), teisėjai C. G. Fernlund, A. Arabadjiev, S. Rodin ir E. Regan,

generalinis advokatas Y. Bot,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek, J. Vláčil ir J. Pavliš,

– Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos A. Gavela Llopis,

– Europos Komisijos, atstovaujamos M. Šimerdová ir T. Scharf,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

* Proceso kalba: čekų.

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2005 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2005/60/EB dėl finansų sistemos apsaugos nuo jos panaudojimo pinigų plovimui ir teroristų finansavimui (OL L 309, 2005, p. 15) 2 straipsnio 1 dalies 3 punkto c papunkčio ir 3 straipsnio 7 punkto a papunkčio išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *CORPORATE COMPANIES s.r.o.* (toliau – *Corporate Companies*) ir *Ministerstvo financí ČR* (Finansų ministerija, Čekijos Respublika) ginčą dėl pastarosios pradėto tyrimo, ar *Corporate Companies* vykdo nacionalinės teisės aktuose, kuriais perkeliama Direktyva 2005/60, nustatytus įpareigojimus.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Direktyvos 2005/60 1, 2, 5, 9, 10, 15 ir 46 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(1) Dideli nešvarių pinigų srautai gali pakenkti finansų sektoriaus stabilumui ir reputacijai bei kelia grėsmę vieningai rinkai, o terorizmas ardo pačius mūsų visuomenės pamatus. Be baudžiamosios teisės priemonių[,] rezultatų taip pat gali duoti prevencija finansų sistemoje.

(2) Rimta grėsmė kredito įstaigų ir finansų įstaigų tvirtumui, vientisumui ir stabilumui bei pasitikėjimui visa finansų sistema gali iškilti dėl nusikaltėlių ir jų bendrininkų pastangų paslėpti nusikalstamu būdu gautų pajamų kilmę arba teisėtai ar neteisėtai gautas lėšas skirti terorizmo tikslams. <…>

<…>

(5) Pinigų plovimas ir teroristų finansavimas dažnai yra vykdomi tarptautiniu mastu. Priemonės, kurių imamasi tik nacionaliniu ar netgi [Europos Sąjungos] lygiu, neatsižvelgiant į tarptautinį koordinavimą bei bendradarbiavimą, turėtų labai ribotą poveikį. Todėl šioje srityje priemonės, kurių imasi [Europos Sąjunga], turėtų atitikti kitus veiksmus, kurių imasi kiti tarptautiniai forumai. [Europos Sąjungos] priemonėse ir toliau būtina ypač atsižvelgti į rekomendacijas, kurias parengė Finansinių veiksmų darbo grupė (toliau – FVDG) – svarbiausia tarptautinė organizacija kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu srityje. Kadangi FVDG rekomendacijos 2003 m. buvo iš esmės persvarstytos ir išplėstos, ši direktyva turėtų būti suderinta su tuo nauju tarptautiniu standartu.

<…>

(9) Nors [1991 m. birželio 10 d. Tarybos direktyvoje dėl finansų sistemos apsaugos nuo jos panaudojimo pinigų plovimui 91/308/EEB (OL L 166, 1991, p. 77; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių kalba 9 sk., 1 t., p. 153)] buvo numatytas reikalavimas identifikuoti klientą, tačiau joje pateikta gana mažai informacijos apie atitinkamas procedūras. Atsižvelgiant į šio aspekto svarbą pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijai, pagal naujus tarptautinius standartus reikėtų įdiegti konkretesnes ir išsamesnes nuostatas, susijusias su kliento ir bet kokio tikrojo savininko tapatybės nustatymu ir tapatybės patikrinimu. Tam būtinas tikslus „tikrojo savininko“ apibrėžimas. Jei dar nėra nustatytas asmuo, gaunantis naudos iš juridinio subjekto ar struktūros, tokios kaip fondo ar patikos, ir todėl neįmanoma identifikuoti asmens, kuris yra tikrasis savininkas, pakaktų identifikuoti asmenų, kurie gali gauti naudos iš fondo ar patikos, grupę. Šis reikalavimas neapima reikalavimo identifikuoti asmenis šioje grupėje.

(10) Įstaigos ir asmenys, kuriems taikoma ši direktyva, pagal šią direktyvą turėtų nustatyti ir patikrinti tikrojo savininko tapatybę.<…>

<…>

(15) Kadangi finansų sektoriaus kontrolės sugriežtinimas paskatino pinigų plovėjus ir teroristų finansuotojus ieškoti alternatyvių būdų nuslėpti nusikalstamu būdu gautų lėšų kilmę ir kadangi šie būdai gali būti panaudoti teroristų finansavimui, įpareigojimai kovoti su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu turi būti pradėti taikyti gyvybės draudimo tarpininkams ir patikos bei bendrovių paslaugų teikėjams.

<…>

(46) Kadangi [šia direktyva siekiama] finansinės sistemos naudojimo pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo tikslais prevencijos <…>“

4 Direktyvos 2005/60 2 straipsnio 1 dalyje asmenų grupė, kuriai ši direktyva taikoma, apibrėžta taip:

„Ši direktyva yra taikoma:

1) kredito įstaigoms;

2) finansų įstaigoms;

3) šiems juridiniams ir fiziniams asmenims, kai jie vykdo savo profesinę veiklą:
   a) auditoriams, išorės apskaitininkams ir konsultantams mokesčių srityje;
   b) notarams ir kitiems nepriklausomiems teisininkams <…>

      <…>
   c) patikos ar bendrovių paslaugų teikėjams, nenumatytiems a ar b punktuose [papunkčiuose];

   <…>“

5 Šios direktyvos 3 straipsnyje nurodyta:

„Šioje direktyvoje vartojamos tokios sąvokos:

<…>

7) „patikos ir bendrovių paslaugų teikėjas“ yra bet koks fizinis ar juridinis asmuo, kuris verslo tikslais bet kurias iš toliau išvardytų paslaugų teikia tretiesiems asmenims:
   a) steigia bendroves ar kitokius juridinius asmenis;

<…>“

Čekijos teisė

6 Iš dalies pakeistu Įstatymu Nr. 253/2008 dėl tam tikrų pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo prevencijos priemonių (toliau – Pinigų plovimo prevencijos įstatymas) Direktyva 2005/60 perkelta į Čekijos teisę.

7 Pagal Pinigų plovimo prevencijos įstatymo 2 straipsnio 1 dalies h punkto 1 papunktį, kuriuo į vidaus teisę perkeltas Direktyvos 2005/60 2 straipsnio 1 dalies 3 punkto c papunktis kartu su 3 straipsnio 7 punkto a papunkčiu, šiame įstatyme „įpareigotas asmuo“ yra „asmuo <…>, teikiantis kitiems asmenims šias paslaugas: <…> steigia juridinius asmenis“.

8 Pinigų plovimo prevencijos įstatymo 2 straipsnio 3 dalyje nurodoma:

„Įpareigotu asmeniu nelaikomas asmuo, kurio profesinė veikla neapima 1 dalyje numatytos veiklos, išskyrus 2 dalies c ir d punktuose numatytus asmenis.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

9 *Corporate Companies* yra Prahoje (Čekijos Respublika) įsteigtas juridinis asmuo, kurio veiklos tikslas – parduoti *ready-made*, t. y. į įmonių registrą jau įtrauktas, bendroves. Tokias bendroves *Corporate Companies* parduoda savo klientams perleisdama turimas šių bendrovių akcijas.

10 2015 m. rugpjūčio 18 d. raštu Finansų ministerija pradėjo tyrimą, siekdama nustatyti, ar *Corporate Companies* vykdo Pinigų plovimo prevencijos įstatyme nustatytas pareigas.

11 Manydama, kad nėra „įpareigotas asmuo“ pagal minėtą įstatymą, *Corporate Companies* pateikė skundą *Městský soud v Praze* (Prahos miesto teismas, Čekijos Respublika), kuriame prašo Finansų ministerijos pradėtą tyrimą pripažinti neteisėtu.

12 2016 m. gegužės 25 d. Sprendime *Městský soud v Praze* (Prahos miesto teismas) nusprendė, kad Pinigų plovimo prevencijos įstatymo 2 straipsnio 1 dalies h punkto 1 papunktis taikomas *Corporate Companies*. Šiuo klausimu tas teismas pažymėjo, kad ta nuostata taikoma asmenims, kurie vykdydami profesinę veiklą savo klientams įsteigia juridinius asmenis, nesvarbu, ar jie tai daro kliento užsakymu, ar juridiniai asmenys įsteigiami ir įtraukiami į pasiūlymų potencialiam klientui portfelį. Todėl *Městský soud v Praze* (Prahos miesto teismas) atmetė *Corporate Companies* skundą.

13 Dėl to sprendimo pastaroji pateikė kasacinį skundą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui; ji nurodė, kad steigia bendroves sau ir savo sąskaita. Ji mano, kad negali būti laikoma „įpareigotu asmeniu“ pagal Pinigų plovimo prevencijos įstatymo 2 straipsnio 1 dalies h punkto 1 papunktį, nes, kai steigia bendroves, nedisponuoja kitų asmenų turtu. Be to, *Corporate Companies* veiklos tikslas nėra pats bendrovių steigimas klientams, bet, net jei būtų nuspręsta, kad ji užsiima panašia veikla, jos vis tiek negalima pripažinti „įpareigotu asmeniu“ pagal minėtą įstatymą, nes ji nesteigia šių komercinių bendrovių kliento vardu ar naudai, todėl negalima jos kaltinti tuo, jog veikia kaip savo klientų priedanga.

14 Tokiomis aplinkybėmis *Nejvyšší správní soud* (Vyriausiasis administracinis teismas, Čekijos Respublika) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar asmenims, kurie vykdydami profesinę veiklą parduoda į įmonių registrą jau įtrauktas komercines bendroves, įsteigtas turint tikslą jas parduoti (vadinamosios *ready-made* bendrovės), kai pardavimas vykdomas perleidžiant parduodamos patronuojamosios bendrovės akcijas, taip pat taikomos **Direktyvos 2005/60 2 straipsnio 1 dalies 3 punkto c papunkčio ir** 3 straipsnio 7 punkto a papunkčio nuostatos?“

Dėl prejudicinio klausimo

15 Klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės teiraujasi, ar **Direktyvos 2005/60 2 straipsnio 1 dalies 3 punkto c papunktį kartu su šios direktyvos** 3 straipsnio 7 punkto a papunkčiu reikia aiškinti taip: šios nuostatos taikomos tokiam asmeniui, koks aptariamas pagrindinėje byloje, kuris verčiasi tuo, kad parduoda bendroves, kurias pats be išankstinio savo potencialių klientų užsakymo įsteigia tam, kad tiems klientams parduotų, perleisdamas jiems savo turimas parduodamos bendrovės akcijas.

16 Šiuo atveju iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad *Corporate Companies* įsteigia juridinius asmenis, juos įtraukia į savo portfelį tam, kad perleistų potencialiems klientams, ir įvykus pardavimui savo parduotos bendrovės akcijas perleidžia ją įsigijusiam pirkėjui. Taip įsteigtos bendrovės nevykdo jokios veiklos. Vadinasi, jos yra tik į *Corporate Companies* sukurtą portfelį įtrauktos veiklos nevykdančios bendrovės, kurias ketinama parduoti.

17 Pagal Direktyvos 2005/60 2 straipsnio 1 dalies 3 punkto c papunktį ji taikoma patikos ar bendrovių paslaugų teikėjams, nenumatytiems to paties 3 punkto a ar b papunkčiuose. Šios direktyvos 3 straipsnio 7 punkto a papunktyje patikslinta, kad „patikos ir bendrovių paslaugų teikėjas“ yra bet koks fizinis ar juridinis asmuo, kuris verslo tikslais tretiesiems asmenims teikia bendrovių ar kitokių juridinių asmenų steigimą apimančias paslaugas.

18 Taigi iš paties Direktyvos 2005/60 3 straipsnio 7 punkto a papunkčio teksto matyti, kad šioje direktyvoje numatytos pareigos taikomos bet kokiam fiziniam ar juridiniam asmeniui, kuris teikia klientui tam tikrą paslaugą, t. y. steigia bendroves ar kitokius juridinius asmenis.

19 Tačiau, kaip rašytinėse pastabose pažymi ir Ispanijos vyriausybė, tokia paslauga teikiama ir tada, kai trečiasis asmuo paveda fiziniam ar juridiniam asmeniui jo vardu ir sąskaita įsteigti bendrovę, ir tada, kai trečiasis asmuo iš fizinio ar juridinio asmens perka bendrovę, kurią pastarasis jau buvo įsteigęs vien tam, kad ją parduotų.

20 Kitaip, nei tvirtina *Corporate Companies*, taikant šią nuostatą nesvarbu, ar tokią bendrovę minėtas asmuo įsteigė konkretaus kliento užsakymu, ar tikėdamasis ją vėliau parduoti potencialiam klientui.

21 Pirmiausia, šie du atvejai Direktyvos 2005/60 3 straipsnio 7 punkto a papunktyje iš tiesų nėra atskirti.

22 Toliau reikia pažymėti, kad iš šios direktyvos negalima daryti išvados, jog Sąjungos teisės aktų leidėjas ketino į minėto 3 straipsnio 7 punkto a papunkčio taikymo sritį neįtraukti asmenų, kurie vykdo tokią kaip *Corporate Companies* komercinę veiklą.

23 Galiausiai, tokia išimtis neatitiktų minėtos direktyvos tikslų.

24 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad, kaip matyti tiek iš šios direktyvos pavadinimo, tiek iš jos konstatuojamųjų dalių, jos tikslas – finansų sistemos apsauga nuo jos panaudojimo pinigų plovimui ir terorizmo finansavimui (šiuo klausimu žr. 2013 m. balandžio 25 d. Sprendimo *Jyske Bank Gibraltar*, C-212/11, EU:C:2013:270, 46 punktą).

25 Kaip matyti iš tos pačios direktyvos 1 ir 2 konstatuojamųjų dalių, ši nusikalstama veikla gali labai pakenkti finansų sektoriaus tvirtumui, vientisumui, stabilumui ir reputacijai ir galiausiai – bendrajai rinkai.

26 Taigi Direktyvos 2005/60 nuostatos yra itin prevencinės, nes jomis siekiama laikantis rizika grindžiamo požiūrio nustatyti prevencijos ir atgrasomųjų priemonių sistemą, skirtą veiksmingai kovai su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu, ir taip išlaikyti finansų sistemos tvirtumą ir vientisumą. Šiomis

priemonėmis siekiama išvengti šios veiklos ar bent jau kiek įmanoma jai sukliudyti, šiuo tikslu visais etapais, kuriais tokia veikla tikėtina, nustatant kliūtis pinigų plovėjams ir terorizmą finansuojantiems asmenims.

27 Tokiomis aplinkybėmis Direktyva 2005/60 skirta įpareigoti tam tikrus asmenis dėl to, kad jie dalyvauja vykdant finansinį sandorį ar finansinę veiklą, atlikti tam tikras pareigas, būtent, be kita ko, nustatyti ir patikrinti kliento ir tikrojo savininko tapatybę, gauti informacijos apie verslo santykių tikslą ir numatomą pobūdį ir pranešti apie bet kokį pinigų plovimo arba terorizmo finansavimo atvejį kompetentingoms valdžios institucijoms.

28 Kadangi, pirma, bendrovės struktūra yra tinkama ir pinigams plauti, ir terorizmui finansuoti, nes sudaro sąlygas nuslėpti neteisėtai gautas lėšas (naudojantis šia bendrove jos legalizuojamos) ir jai tarpininkaujant galima finansuoti terorizmą, ir, antra, kaip nurodyta
Direktyvos 2005/60 9 konstatuojamojoje dalyje, kliento tapatybės nustatymas yra esminis tokios veiklos prevencijos aspektas, į šioje direktyvoje numatytos kontrolės taikymo sritį Sąjungos teisės aktų leidėjas pagrįstai įtraukia tokios struktūros sukūrimą, asmens arba įmonės vykdomą trečiojo asmens vardu ir sąskaita, ir taip nustato pirmą kliūtį, kad atgrasytų bet kokį asmenį, kuris norėtų pasinaudoti bendrove, kad palengvintų tokią veiklą.

29 Tokia kontrolė yra dar svarbesnė, nes bendrovės steigimas savaime yra operacija, kuri savo pobūdžiu kelia didesnę pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo riziką dėl paprastai su šia operacija susijusių finansinių sandorių, kaip bendrovę steigiančiojo kapitalo ir tam tikrais atvejais turto įdėjimas. Iš tiesų tokie sandoriai gali padėti pastarajam į finansų sistemą įtraukti neteisėtas pajamas, tad svarbu, kad su šia operacija susijusio kliento ir kiekvieno tikrojo savininko tapatybė būtų nustatyta, todėl asmenims, kurie vykdydami savo veiklą steigia bendrovę trečiojo asmens naudai, taikomos Direktyvoje 2005/60 nustatytos pareigos.

30 Svarbu pabrėžti, kad tokių pavojų kyla ne tik tada, kai vykdydamas savo veiklą asmuo įsteigia bendrovę trečiojo asmens vardu ir sąskaita, bet ir tada, kai, kaip šiuo atveju, vykdydamas savo veiklą asmuo iš anksto įsteigia bendrovę vien tam, kad ją parduotų potencialiems klientams, ir ją realiai parduoda klientui, jam perleisdamas savo turimas minėtos bendrovės akcijas.

31 Taigi *Corporate Companies* siūlomas Direktyvos 2005/60 3 straipsnio 7 punkto a papunkčio aiškinimas, t. y. kad ši nuostata netaikoma asmeniui, kuris verčiasi iš anksto įsteigtų šio tipo bendrovių pardavimu, pinigų plovėjams ir terorizmą finansuojantiems asmenims pateiktų tobulą priemonę apeiti pirmą Sąjungos teisės aktų leidėjo nustatytą kliūtį, kuria siekiama išvengti tų bendrovių panaudojimo tokiai veiklai.

32 Jei ne kiekvienas asmuo, kaip antai *Corporate Companies*, privalėtų vykdyti pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo prevencijos srityje numatytas pareigas, būtent pareigą patikrinti kliento ir tikrojo savininko tapatybę, tai prisidėtų prie parduodamų bendrovių realių įgijėjų arba jų vardu veikiančių asmenų anonimiškumo ir leistų nuslėpti per šias bendroves vykstančio turto perleidimo kilmę ir tikslą.

33 Kitaip tariant, toks Direktyvos 2005/60 3 straipsnio 7 punkto a papunkčio aiškinimas galiausiai sudarytų geresnes sąlygas būtent tam, ko Direktyva 2005/60 siekiama išvengti.

34 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į prejudicinį klausimą reikia atsakyti, kad **Direktyvos 2005/60 2 straipsnio 1 dalies 3 punkto c papunktį kartu su šios direktyvos** 3 straipsnio 7 punkto a papunkčiu reikia aiškinti taip: šios nuostatos taikomos tokiam asmeniui, koks aptariamas pagrindinėje byloje, kuris verčiasi tuo, kad parduoda bendroves, kurias pats be išankstinio savo potencialių klientų užsakymo įsteigia tam, kad tiems klientams parduotų, perleisdamas jiems savo turimas parduodamos bendrovės akcijas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

35 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

2005 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2005/60/EB dėl finansų sistemos apsaugos nuo jos panaudojimo pinigų plovimui ir teroristų finansavimui 2 straipsnio 1 dalies 3 punkto c papunktį kartu su šios direktyvos 3 straipsnio 7 punkto a papunkčiu reikia aiškinti taip: šios nuostatos taikomos tokiam asmeniui, koks aptariamas pagrindinėje byloje, kuris verčiasi tuo, kad parduoda bendroves, kurias pats be išankstinio savo potencialių klientų užsakymo įsteigia tam, kad tiems klientams parduotų, perleisdamas jiems savo turimas parduodamos bendrovės akcijas.

Parašai.